
RINGEBU FJELLSTYRE
MØTEBOK

Møtested: Rådhuset
Møtedato: 26.4.2018
Arkiv nr.: 421.1
Sak nr.: 19/18
Saksbehandler: Erik Hagen

DRIFTSPLAN FOR ELG 2018 – 2021

Vedlegg:

Forslag til driftsplan for elg 2018 – 2021
Kommunale retningslinjer for hjorteviltforvaltning i Ringeby kommune

Saksframlegg:

Forrige driftsplan for elg gikk ut i 2017 og det er derfor nødvendig med ny plan. I 2016 ble det vedtatt ny forskrift for forvaltning av hjortevilt. Formålsparagrafen sier noe om nasjonale målsettinger:

§ 1. Formål

Formålet med denne forskriften er at forvaltningen av hjortevilt ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

Den nye forskriften har noen nye bestemmelser som kommunen må forholde seg til. §§ 3 og 4 sier følgende:

§ 3. Mål for forvaltning av elg, hjort og rådyr

Kommunen skal vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

§ 4. Interkommunalt samarbeid

Kommunene bør samarbeide om felles mål for hjorteviltbestandene når det er hensiktsmessig å samordne bestandsplanleggingen over kommunegrenser.

Fylkeskommunen kan pålegge kommuner å inngå i et slikt samarbeid hvis det anses som nødvendig for å ivareta bestands- eller samfunnsmessige hensyn på et regionalt nivå.

Med bakgrunn i sentral forskrift ble det vedtatt retningslinjer for hjorteviltforvaltning i Ringeby kommune fra 2014-2018. Hovedpunktene i retningslinjene er bestandsutvikling, mål for beiteskader, mål for ulykker på ved og bane (makstall) og samarbeid med nabokommuner. Det vises til vedlegg for mer detaljer omkring dette.

Jf. Forskrift om forvaltning av hjortevilt § 15 kan kommunen godkjenne en flerårig, maksimalt 5-årig, bestandsplan for et vald eller et bestandsplanområde godkjent for jakt på elg og/eller hjort, og som disponerer et areal på minimum 20 ganger minstearealet. Planen skal inneholde målsetting for bestandsutviklingen og plan for den årlige avskytingen i antall, fordelt på alder og kjønn. Planens målsetting skal være i samsvar med kommunens mål for å bli godkjent, jf. § 3.

For bestandsplanområder skal planen beskrive hvordan ulike dyrekategorier i fellingskvoten årlig fordeles på de enkelte valdene. Når godkjent bestandsplan foreligger, skal kommunen gi en samlet fellingstillatelse for hele planperioden som valgfrie dyr.

Direktoratet for Naturforvaltning ga i 2009 ut Strategi for forvaltning av hjortevilt. Strategien har følgende visjon og mål:

Den nordiske høstingskulturen med sterk lokal medvirkning og forankring, gode jaktmuligheter og med kjøttressursen i fokus skal fortsatt være grunnpilaren i den framtidige forvaltningen av hjorteviltet. Strategiens visjon; "Verdsatt lokalt, anerkjent globalt" symboliserer og understøtter dette. I tillegg definerer strategien 5 konkrete mål:

- 1. Forvaltningen skal sikre livskraftige og sunne hjorteviltbestander, et rikt biologisk mangfold og naturens framtidige produksjon av varer og tjenester*
- 2. Forvaltningen skal ha bred samfunnsaksept og legitimitet*
- 3. Forvaltningen skal sikre samarbeid og samhandling mellom lokale, regionale og nasjonale aktører og med berørte sektorer*
- 4. Forvaltningen skal være basert på høy kompetanse på alle nivåer*
- 5. Forvaltningen skal stimulere til økt kvalitet og mangfold av opplevelser, tjenester og produkter*

I utarbeidelsen av ny driftsplan for statsallmenningene er både nasjonale og kommunale målsettinger og retningslinjer innarbeidet/i hensyntatt. I tillegg er det satt opp egne målsetninger for bestandsutviklingen innenfor statsallmenningen.

Saksbehandlers merknader:

Planområde:

Det er gjennomført møter med nabovald i Ringeby, Øyer og Stor-Elvdal med tanke på større bestandsplanområder. Det anses som mest aktuelt å videreføre driftsplanen for Ringeby Østfjell, Hirkjølen og Imsdalen statsallmenninger.

Planperiode:

Fjellstyret har hatt 4-årige planperioder. Utmarkslagene i kommunen bruker det samme, med rullering samme år. Foreslås videreført.

Bestandsvurderinger:

Med bakgrunn i fellingsresultatene og ”Sett elg”-data ser vi at antall dyr i bestanden og fellingen er redusert i forhold til toppårene på slutten av 90-tallet og rundt år 2000 (fig. 1).

Med unntak av 2009, 2010 og 2017 har sett elg/jegerdagsverk ligget på under 0,4 i de tre siste fireårs periodene. De to siste årene har nivået steget til 0,56 siste år.

I perioden 2005-2011 ble det felt mellom 54 og 61 dyr hvert år. Etter den tid har fellingsstallet gått ned til bunnivået på 23 dyr i 2016, får så å øke til 30 dyr i 2017. Ser en på antall jegerdagsverk per felte elg (figur 2), har det økt de siste årene. Fram til 2006 brukte jaktlagene under 10 dagsverk per felte elg. Etter det har innsatsen økt med minkende antall felte elg (25 dagsverk per felte elg i 2016).

Kommunen har i sine retningslinjer satt et mål om at sett elg per jegerdagsverk bør være mindre enn 0,5 og jegerdagsverk per felte elg ikke under 10.

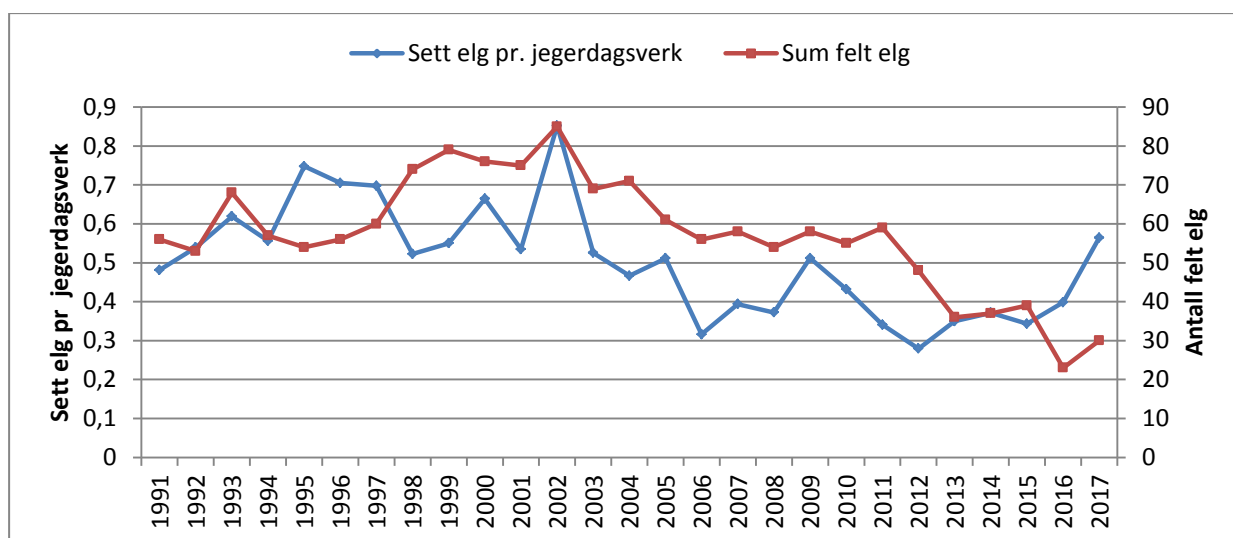

Fig. 1. Antall felt elg og sett elg per jegerdagsverk i statsallmenningene 1991-2017.

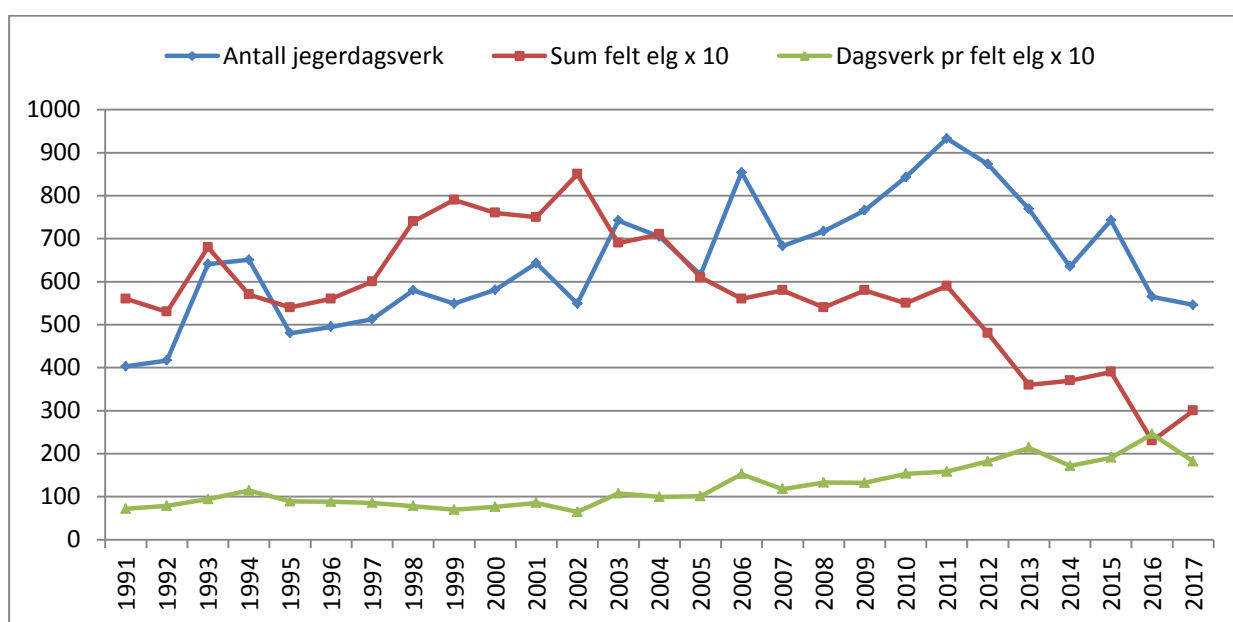

Fig. 2. Felte dyr og antall jegerdagsverk i statsallmenningene 1991-2017.

Nedgangen i sett og felt elg er størst i Hirkjølen og Imsdalen. Dette henger nok sammen med at mye av elgen vi har i disse områdene i jakta trekker ned i Stor- Elvdal på senhøsten, hvor det har vært lang jakttid og høye kvoter i lang tid. I tillegg har det vært forskjellig avskytingsmodeller på Stor-Elvdalsida og i allmenningene, med liten kalve-andel og høy enslig ku-andel i øst, mot høyere kalve-andel og lav ku-andel i allmenningene.

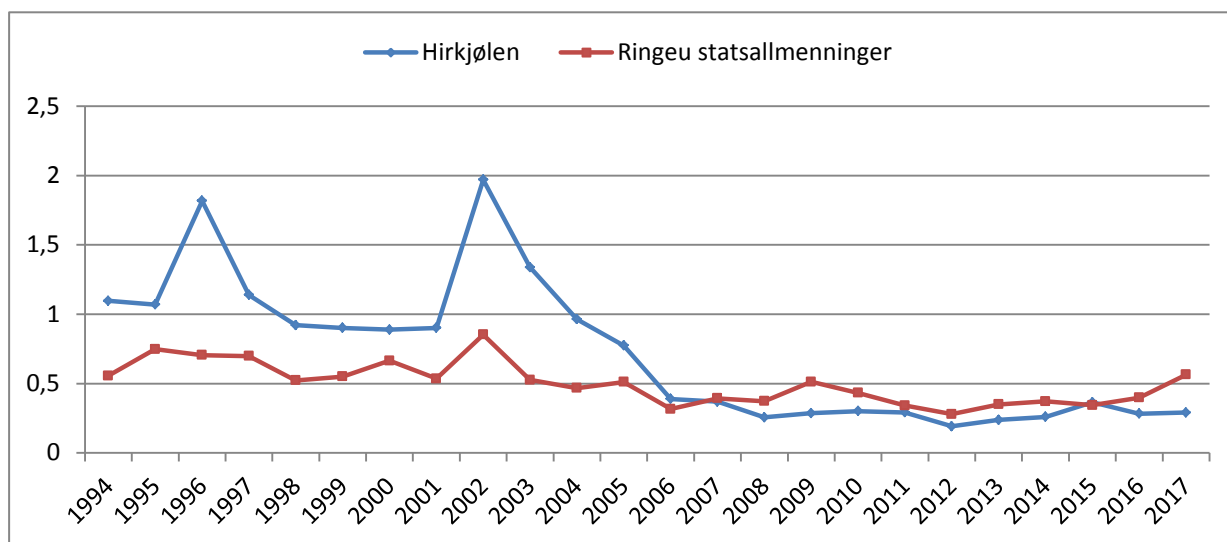

Fig. 3. Sett elg per jegerdagsverk på Hirkjølen, i forhold til totalen i alle allmenningene.

Forholdet sett ku per okse var i siste periode 1,7. Variasjonen mellom år er imidlertid stor, fra 1,0 til 2,03 (fig. 4). I elgbestander i Norge varierer dette forholdet normalt mellom 1,5 og 2. Kommunen anbefaler at sett ku per okse bør ligge innenfor 1,3-2,2.

Forholdet kalv per ku varierer mindre mellom år. De siste fem årene utmerker seg imidlertid med kalv per ku under 0,5 (0,42 siste år). Kommunen anbefaler at kalv per ku ikke skal være lavere enn 0,5.

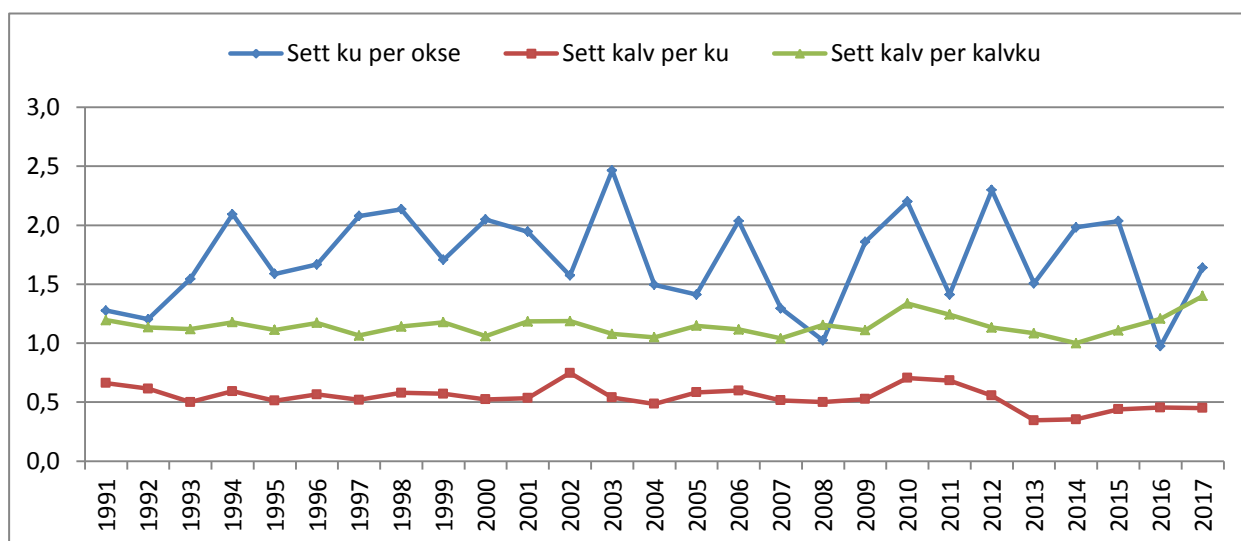

Fig. 4. Sett ku per okse, sett kalv per ku og sett kalv per kalvku i statsallmenningene 1991-2017.

Den lave kalveandelen i statsallmenningene siste år er bekymringsfull, og kan indikere dårlige beiter, som igjen fører til at vekta på kvigene blir for lav til at de kommer i brunst. Ofte vil en kritisk grense ligge ved 140-145 kg slaktevekt. Dårlige beiter kan også gjenspeile seg i forholdet sett kalv per kalvku, men dette har ikke vært tilfelle. Snittet for siste fire år lå på 1,2, med 1,4 siste år. Målsettingen for kommunen sier kalv per kalvku ikke under 1,1. En skal ikke se bort i fra at de siste års tilhold av bjørn i allmenningene kan ha påvirket kalveandelen.

Gjennomsnittlige slaktevekter på statsallmenningene varierer stort mellom år, men det er en nedadgående trend i perioden 1993-2017.

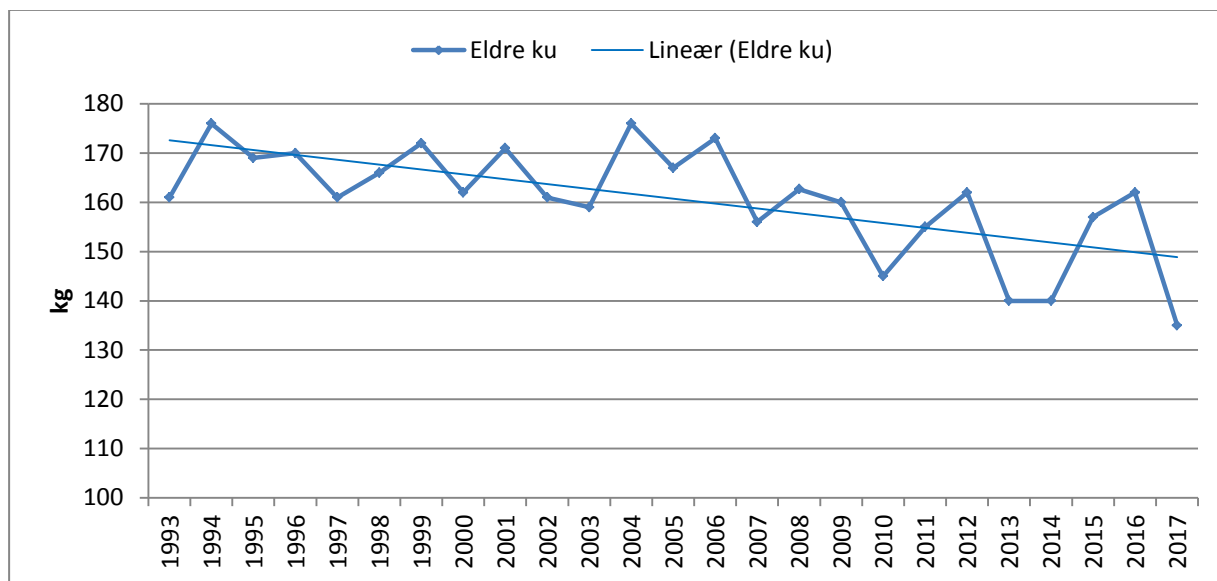

Fig. 5. Gjennomsnittlige slaktevekter for eldre ku i statsallmenningene 1993-2017

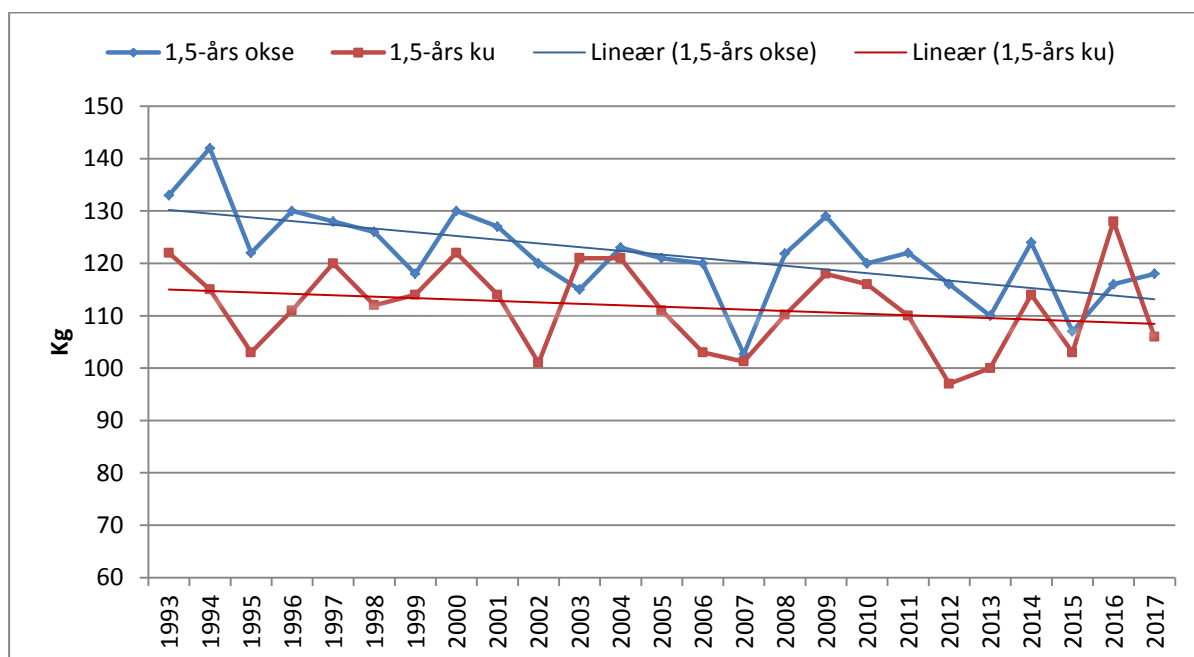

Fig. 6. Gjennomsnittlige slaktevekter for ungdyr i statsallmenningene 1993-2017

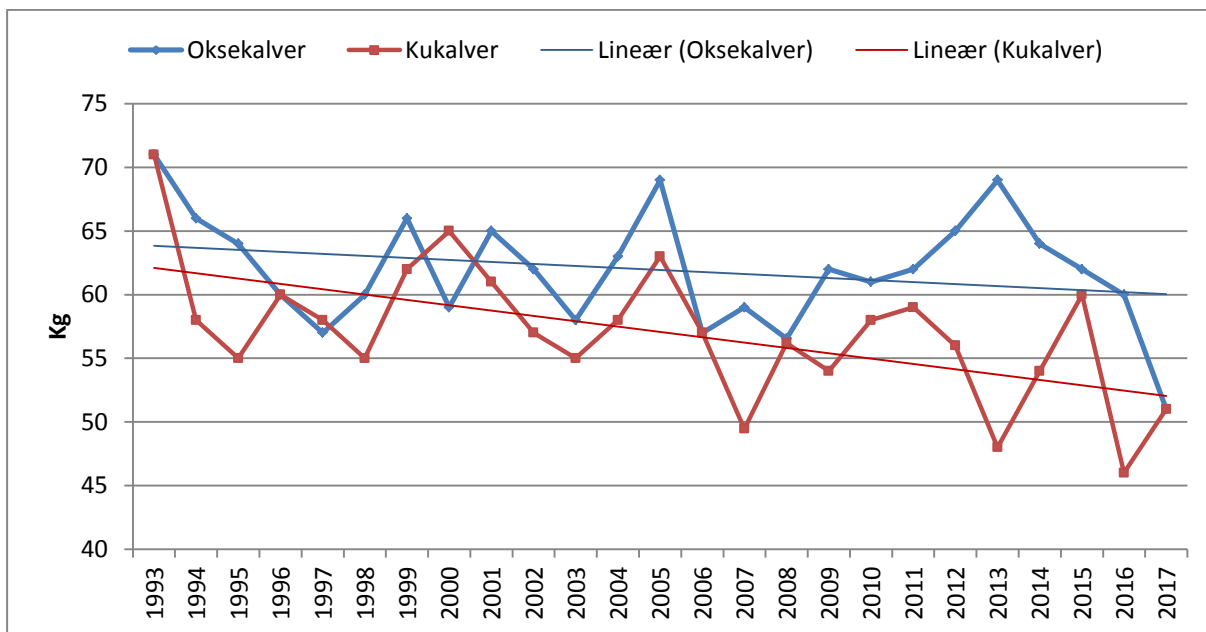

Fig. 7. Gjennomsnittlige slaktevekter for kalver i statsallmenningene 1993-2017

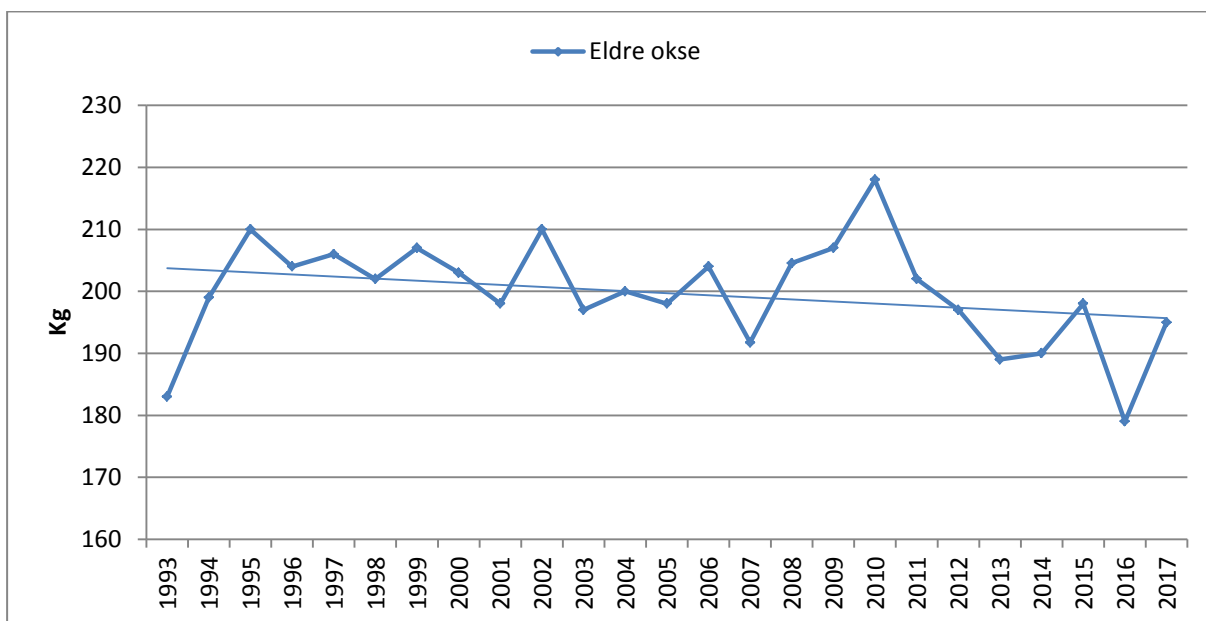

Fig. 8. Gjennomsnittlige slaktevekter for eldre okse i statsallmenningene 1993-2017

Vurdering av beitegrunnet:

Kommunen har i sine nye retningslinjer satt noen mål for beiteskade:

- Rettighetshavere med barskogområder i foryngelse bør gjennomføre beitetaksering i planperioden.
- Etter skogbrukets kursinstitutt sin metodikk skal beitegraden ikke overstige:
 - Bjørk og ROS: beitegrad 60 %
 - Gran: maks 10 % av plantene er beitet
 - Furu: Beitegrad 60 % (dette er en mye høyere % en hva som er akseptabelt, men i den kommende 4 – års perioden er en lavere beitegrad urealistisk og oppnå).

Statsallmenningene har lite barskogområder i foryngelse, men tidligere takseringer av vinterbeite i Atndalen og Hirkjølen tidlig på 2000-tallet viste at viktige beitearter var kraftig overbeitet (Solbraa, 2005) og at elgstammen burde reduseres for å kunne opprettholde god kvalitet i elgbestanden. At slaktevekter på kalver og 1 ½ -åringer, samt hyppigheten av ku med tvillingkalver var relativt lav sammenlignet med andre områder tyder også på at elgbestanden var for høy i forholdt til områdets bæreevne.

Med bakgrunn i dette har forvaltningen østover gjort endringer i avskytingsmodell og økt kvotene. Undersøkelser viser en stor reduksjon i elgtetthet i Atndalen og Hirkjølen fra 2007-2009 (Solbraa, 2009), og inntrykket er ytterligere reduksjon i de to siste periodene. Dette har flerdoblet tilgangen på vinterbeite og ført til at beiteuttaket på furu og bjørk i snitt er kommet godt under det plantene kan tåle. Det er fortsatt et etterslep etter tidligere overbeite, og det er ønskelig med større tilgang på godt sommerbeite for å øke elgens vektor og produktivitet. Dette krever et lavt beitetrykk en tid før bestanden kan økes i takt med produksjon av beite.

Senere takster i Stor-Elvdal viser at beitegraden har ligget på under 10 % de siste årene, og sett elg har vært økende siste to år.

Felling i perioden

I siste periode hadde fjellstyret en kvote på totalt 280 dyr. Planen var å fordele disse med ca 70 dyr pr år med følgende fordeling på kjønn og alder:

- ca 20 % eldre ku (2 ½ år og eldre)**
- ca 20 % eldre okse (2 ½ år og eldre)**
- ca 60 % kalv/ungdyr**

Med bakgrunn i siste års nedgang i bestanden har man imidlertid strammet inn på kvoten. Fordelingen på kjønn og alder er også justert noe (fig. 9). I perioden 2013-2017 er det kun Samdalen og Kongsvangen som har fått tildelt eldre ku på kvoten. Det faktiske uttaket i siste fireårsperiode har ligget 12 % eldre ku, 34 % eldre okse og 54 % kalv/ungdyr.

I et forsøk på å spare eldre kyr ble det siste året delt ut mindre kalv, spesielt i terreng som grenser mot øst. Som kompensasjon ble det innført en småoksekvote (okse, uansett alder, med 2 eller færre tagger på den ene gevirstangen, ingen begrensning på andre siden).

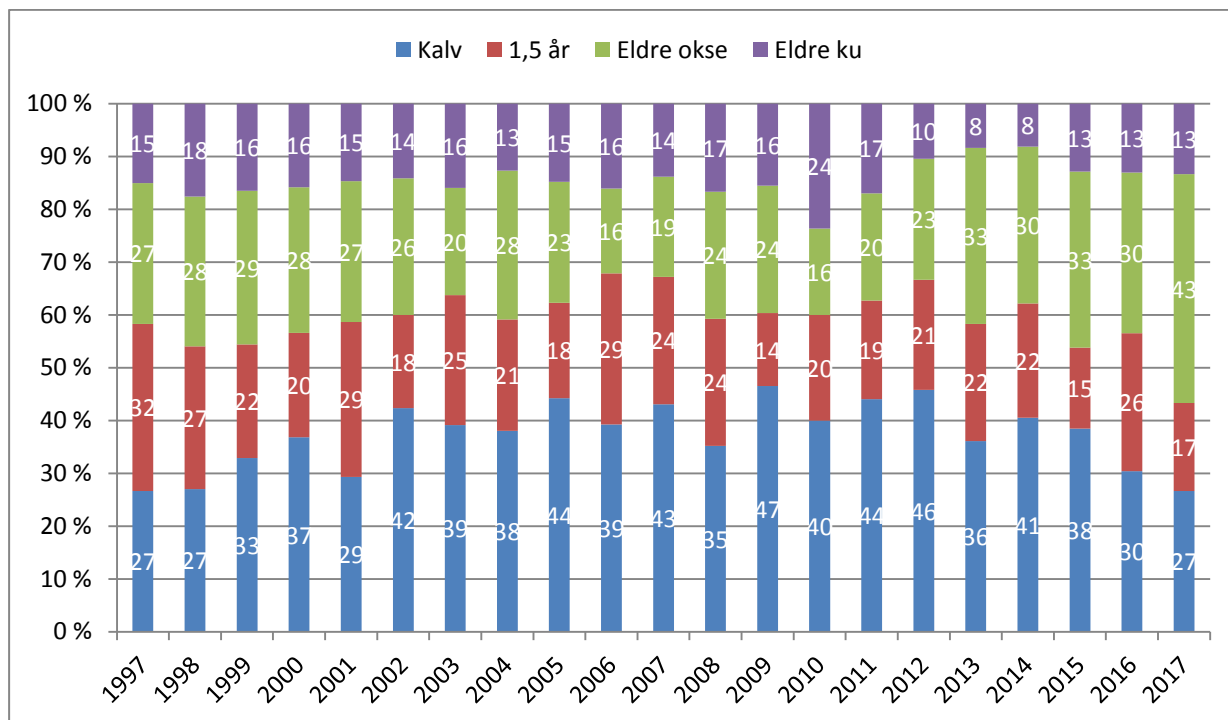

Fig. 9. Prosentvis fordeling av skutte dyr i statsallmenningene 1997-2017.

For perioden 2018-2021 foreslås det en nedjustering av totalkvoten og justering av den prosentvise fordelingen på kjønn og alder, på linje med det som har vært faktisk uttak siste årene. Det bør også være ulike avskytingsmodeller mellom øst og vest i allmenningene, men fleksibilitet i forhold til hva det legges opp til i naboområder.

Jakttid

Siden 2010 har jakttida i statsallmenningene vært 25.9.-15.11.. I siste fire-års periode er 19 av 129 elger felt i november. Fjellstyret hadde noen år en periode delte retter (i tid), men har gått bort i fra dette. Tilgjengeligheten i fjellet styres av snøforhold og varierer mellom år. Med snøen stenges veier, og det meste blir mer tungvint når november kommer. Ved å korte inn jakttida vil en kanskje få felt en del av kvota som ikke blir felt pga snøforholdene. Kanskje er det heller ikke optimalt for elgen å bli jaktet på såpass langt utover høsten. Det foreslås å gå tilbake til jaktslutt 31. oktober.

Målsettinger i ny plan:

Fjellstyre ønsker en mest mulig sunn og produktiv elgbestand som utnytter beitepotensialet i allmenningene og tilgrensende områder. Dreie avskyting mot dyr som har liten verdi for gjenværende bestand, og verne om gode produksjonsdyr. Følge kommunale anbefalinger vedrørende bestandsutvikling. Vurdere metoder for vegetasjonskartlegging i allmenningene, med mål om å gi mer kunnskap om beitetilgangen.

Prissystem:

Med hjemmel i § 8 og 14 i forskrift om jakt, felling, fangst og fiske i statsallmenning fastsetter fjellstyret følgende priser for elgjakt 2018:

Alle jaktfelt:

Grunnavgift kr 4 000 per dyr, fast pris kr 80 per kg. Halv pris for lette dyr videreføres.

Det gjøres oppmerksom på at det i løpet av kontraktperioden kan gjøres endringer i grenser, kvoter, priser og jakttid.

Tilleggsavgifter ved feilskyting videreføres fra forrige planperiode.

Forslag til vedtak:

Ringebu fjellstyre vedtar vedlagte forslag til driftsplan for elg for årene 2018 – 2021, og oversender planen til Ringebu kommune for godkjenning.

Møtebehandling:

Fjellstyret ønsker et tillegg i planen der det kan åpnes for lenger jakttid hvis bestandssituasjonen og tilgjengeligheten i allmenningene tillater det. Det understrekes også viktigheten av løpende, god informasjon til jaktlagene vedrørende bakgrunnen for differensiert plan og kvotetildelinger.

Vedtak:

Ringebu fjellstyre vedtar vedlagte forslag til driftsplan for elg for årene 2018 – 2021, med tillegg om mulighet for lenger jakttid dersom bestandssituasjonen og tilgjengeligheten i allmenningene tillater det. Jaktlag informeres årlig vedrørende bestandssituasjon og bakgrunn for kvotetildelinger.

Planen oversendes Ringebu kommune for godkjenning.

Enstemmig vedtatt

Kopi:

Jaktlag med gjeldende kontrakt
Statskog SF v/Kjell Bratlien, Serviceboks 1016, 7809 Namsos